

sa

Sektorske_analize

veljača 2025. _ broj 119 _ godina 14 ISSN: 1848-8986

eiz ekonomski
institut,
zagreb

hr
HR EXCELLENCE IN RESEARCH

Financira
Europska unija
NextGenerationEU

_Kemijska industrija

Autorica_Ivana Rašić

Sadržaj

3 **Glavni sektorski pokazatelji**

Udio sektora kemijske industrije u bruto domaćem proizvodu Hrvatske 2022. godine iznosio je 0,77 posto. Pritom je proizvodnja kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana činila 0,22 posto, a proizvodnja proizvoda od gume i plastike 0,55 posto BDP-a.

8 **Trendovi**

Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda u 2024. godini bilježi međugodišnji rast od 3,7 posto, za razliku od industrije proizvoda od gume i plastike koja bilježi međugodišnji pad od 3,6 posto. U odnosu na 2019. godinu, proizvodnja industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2024. godini bila je manja za 23,4 posto, a proizvodnja industrije prerade plastike i gume za 3,4 posto.

13 **Vodeća trgovačka društva**

Ukupni prihodi deset vodećih trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda u 2023. godini bili su za 28,8 posto manji nego godinu ranije, dok su ukupni prihodi deset vodećih trgovačkih društava sektora proizvodnje plastike i gume ostvarili pad od 6,6 posto.

18 **Izvještaj sa Zagrebačke burze**

Dionice Saponije d.d. u 2024. godini na međugodišnjoj su razini zabilježile pad prometa od 1,05 posto.

19 **Kemijski sektor u EU-27**

Kemijski sektor Europske unije zabilježio je u prva tri tromjesečja 2024. godine međugodišnji rast proizvodnje od 2,6 posto.

24 **Zaključak**

Europsko udruženje za kemijsku industriju (CEFIC) ne prognozira skori oporavak kemijske proizvodnje u EU-27 te ukazuje na ograničenja rasta potražnje uslijed nepovoljnih gospodarskih uvjeta u Njemačkoj i SAD-u. Poslovno i trgovinsko okruženje u kojem posluju europske kemijske tvrtke izloženo je visokom riziku koji proizlazi iz dodatnih uvoznih carina SAD-a. Očekuje se usporavanje rasta proizvodnje kemikalija u EU-27 s procijenjenih 2 posto u 2024. na manje od 0,5 posto u 2025.

Ova publikacija izrađena je u sklopu aktivnosti "Popularizacija znanosti kroz publikaciju Sektorske analize" u Ekonomskom institutu, Zagreb te sufinancirana sredstvima iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026. – NextGenerationEU.

Glavni sektorski pokazatelji

“Nakon tri godine uzastopnog pada, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda u 2024. godini ostvaruje međugodišnji rast od 3,7 posto.

Kemijski sektor, definiran na temelju statističke klasifikacije ekonomskih djelatnosti (NACE Rev. 2, odnosno Nacionalna klasifikacija djelatnosti 2007.), u širem smislu obuhvaća proizvodnju kemikalija i kemijskih proizvoda (odjeljak C20), proizvodnju proizvoda od gume i plastike (odjeljak C22) te proizvodnju osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka (odjeljak C21)¹. Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda obuhvaća proizvodnju osnovnih kemikalija, gnojiva i dušičnih spojeva, plastike i sintetičkoga kaučuka u primarnim oblicima; proizvodnju pesticida i drugih agrokemijskih proizvoda; proizvodnju boja, lakova i sličnih premaza, grafičkih boja i kitova; proizvodnju sapuna i deterdženata, sredstava za čišćenje i poliranje, parfema i toaletno-kozmetičkih preparata; proizvodnju ostalih kemijskih proizvoda te proizvodnju umjetnih vlakana. S druge strane, proizvodnja proizvoda od gume i plastike obuhvaća proizvodnju vanjskih i unutrašnjih guma za vozila; proizvodnju ostalih proizvoda od gume; proizvodnju proizvoda od plastike; proizvodnju ploča, listova, cijevi i profila od plastike; proizvodnju ambalaže od plastike; proizvodnju proizvoda od plastike za građevinarstvo te ostalih proizvoda od plastike. Među postojećim proizvodima kemijske industrije i industrije plastike i gume u Hrvatskoj prednjači proizvodnja tehničkih plinova, polimera, prerađevina od gume i plastike, sredstava za pranje te boja i lakova.

Tablica 1.
Glavni sektorski pokazatelji, međugodišnje stope promjene u 2023. i 2024. godini, u %

Izvor: Izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

	2023.	2024.
Industrija kemikalija i kemijskih proizvoda - C20		
Proizvodna aktivnost	-2,6	3,7
Zaposlenost	-0,9	-0,2
Bruto plaće (nominalno)	10,9	14,2
Industrija proizvoda od gume i plastike - C22		
Proizvodna aktivnost	-3,6	-0,2
Zaposlenost	-1,6	0,8
Bruto plaće (nominalno)	14,7	13,9

¹ Analiza farmaceutske industrije objavljuje se u posebnom izdanju *Sektorskih analiza* koje izlazi u rujnu.

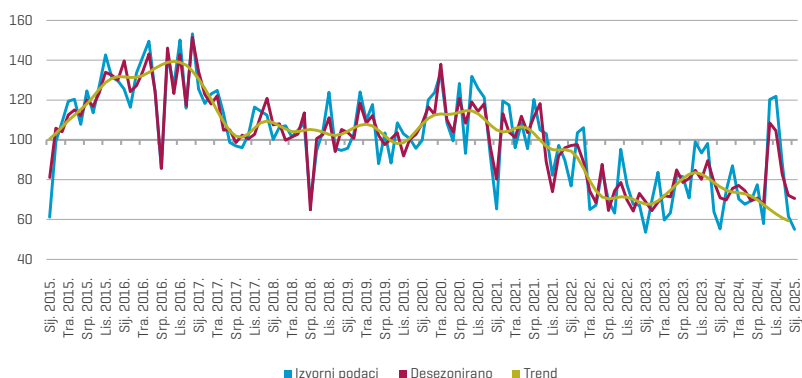
Prema zadnjim raspoloživim podacima iz 2022. godine, udio sektora kemijske industrije u bruto domaćem proizvodu [BDP-u] Hrvatske iznosio je 0,77 posto. Pritom je proizvodnja kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana činila 0,22 posto, a proizvodnja proizvoda od gume i plastike 0,55 posto BDP-a te godine.

Istovremeno je udio proizvodnje kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti [BDV-u] prerađivačke industrije iznosio 1,8 posto, dok je udio proizvodnje proizvoda od gume i plastike iznosio 4,5 posto. Za usporedbu, godinu dana ranije u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda ostvareno je 3 posto, a u industriji proizvoda od gume i plastike 4,9 posto BDV-a cjelokupne prerađivačke industrije.

U ukupnoj je zaposlenosti prerađivačke industrije u 2024. godini sektor kemijske industrije sudjelovao s udjelom od 7 posto. Gledano izdvojeno, industrija kemikalija i kemijskih proizvoda u ukupnoj zaposlenosti prerađivačkog sektora 2024. godine sudjelovala je s 2,48 posto, a industrija plastike i gume s 4,55 posto.

Slika 1.
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda, 2021. = 100, od siječnja 2015. do siječnja 2025. godine

Izvor: Ekonomski institut, Zagreb na osnovi izvornih podataka Državnog zavoda za statistiku.

Ukupna je industrijska proizvodnja već drugu godinu zaredom zabilježila međugodišnji pad. Tako je u 2024. godini ostvarila međugodišnji pad od 1,9 posto, a godinu dana ranije od 0,3 posto. Gledano po odjeljcima nacionalne klasifikacije djelatnosti, najveći međugodišnji pad u 2024. godini zabilježen je u proizvodnji odjeće (-16,4 posto), iza koje slijede proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica (-15,2 posto), proizvodnja kože i srodnih proizvoda (-15,1 posto) i proizvodnja namještaja (-14,4 posto). U ostalim industrijama koje su u 2024. godini ostvarile smanjenje proizvodne aktivnosti u odnosu na 2023., ono se kretalo u rasponu od 0,2 posto u industriji proizvoda od gume i plastike do 9,5 posto u proizvodnji metala. S druge strane, međugodišnji rast zabilježen je u svega deset industrija. Pritom su dvoznamenkaste stope rasta proizvodne aktivnosti u 2024. u odnosu na prethodnu godinu zabilježene u proizvodnji koksa i rafiniranih naftnih proizvoda, od 12,5 posto, i u proizvodnji računala te elektroničkih i optičkih proizvoda, od 19,8 posto. Međugodišnji rast proizvodnje ostvaren

je i u ostaloj prerađivačkoj industriji [0,4 posto], proizvodnji prehrambenih proizvoda [0,6 posto], proizvodnji osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka [2,2 posto], proizvodnji pića [2,5 posto], proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda [3,7 posto], proizvodnji električne opreme [3,9 posto], proizvodnji duhanskih proizvoda [6,4 posto] te u tiskanju i umnožavanju snimljenih zapisa [9,8 posto].

Nakon tri godine uzastopnog pada, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda u 2024. godini ostvaruje međugodišnji rast od 3,7 posto. U 2021. godini ova je industrija zabilježila međugodišnji pad od 12,9 posto, u 2022. od 21,4 posto, a u 2023. od 2,6 posto. Za usporedbu, ova je industrija u 2020. i 2019. godini ostvarivala međugodišnji rast, i to od 11,3 i 2,3 posto. Desezonirani podaci pokazuju da je proizvodna aktivnost kemikalija i kemijskih proizvoda u posljednjem tromjesečju 2024. povećana za 5,6 posto u odnosu na prethodno, što može ukazivati na nastavak pozitivnih kretanja u ovoj industriji.

Međugodišnji rast proizvodnje industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2024. godini bio je praćen rastom plaća i neznatnim padom zaposlenosti. U odnosu na 2023. godinu, u 2024. su se godini prosječne mjesečne nominalne bruto plaće zaposlenih u ovoj industriji nominalno povećale za 14,2 posto, dok se zaposlenost u prosjeku smanjila za 0,2 posto. Prilikom analize kretanja plaća treba voditi računa i o činjenici da je prema podacima Državnog zavoda za statistiku na razini cjelokupnog hrvatskog gospodarstva prošle godine zabilježena inflacija od 3,7 posto. Prosječna bruto plaća isplaćena u prosincu 2024. godine u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda iznosila je 1.738 eura, što je bilo 7,4 posto ispod prosjeka gospodarstva te 4,7 posto iznad prosjeka cjelokupne prerađivačke industrije.

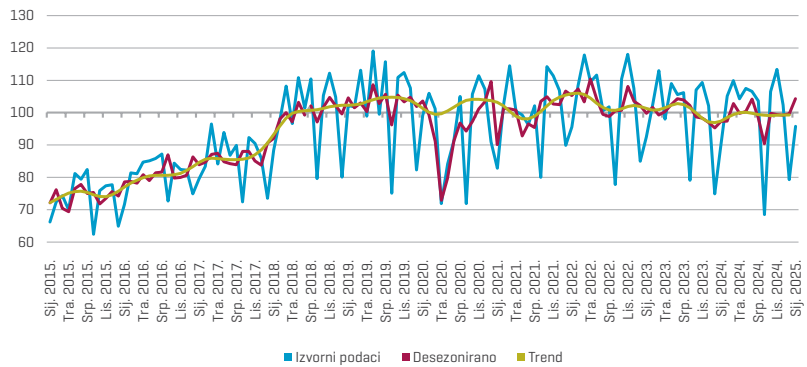
Industrija proizvoda od plastike i gume već drugu godinu zaredom bilježi međugodišnji pad. Dok je u 2023. on iznosio 3,6 posto, u 2024. godini on iznosi 0,2 posto. Za usporedbu, ova je industrija i u 2021. i u 2022. godini ostvarivala međugodišnji rast, i to od 4,7 odnosno 3,7 posto. Premda desezonirani podaci pokazuju da je u posljednjem tromjesečju 2024. godine industrija plastike i gume ostvarila povećanje proizvodne aktivnosti za 3,4 posto u odnosu na prethodno tromjesečje, ne može se sa sigurnošću tvrditi da je uslijedio oporavak ove industrije (slika 2).

Usprkos međugodišnjem padu proizvodne aktivnosti industrije proizvoda od gume i plastike tijekom prošle godine, i zaposlenost i plaće ove industrije bilježe rast. Tako su u odnosu na 2023. u 2024. godini prosječne mjesečne bruto plaće u ovoj industriji zabilježile nominalni rast od 13,9 posto, dok je zaposlenost povećana za 0,8 posto. Unatoč povećanju plaća, plaće u industriji proizvoda od gume i plastike i dalje su među najnižima u sektoru

Slika 2.

Proizvodnja proizvoda od gume i plastike, 2021. = 100, od siječnja 2015. do siječnja 2025. godine

Izvor: Ekonomski institut, Zagreb na osnovi izvornih podataka Državnog zavoda za statistiku.

prerađivačke industrije. Prosječna nominalna bruto plaća isplaćena u prosincu 2024. godine u industriji proizvoda od gume i plastike iznosila je 1.479 eura, što je bilo za 21,2 posto ispod prosjeka gospodarstva te za 10,9 posto ispod prosjeka cjelokupne prerađivačke industrije. Niže plaće isplaćene su u svega šest industrija, u odjevnoj industriji, industriji kože i srodnih proizvoda, industriji prerade drva i proizvoda od drva i pluta, u tekstilnoj industriji, u industriji namještaja te u djelatnosti ostale prerađivačke industrije.

Dok su cijene proizvođača na razini cjelokupne prerađivačke industrije u prosincu 2024. u usporedbi s prosincem 2023. godine ostvarile rast od 0,3 posto, proizvođačke cijene u proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda u istom razdoblju zabilježile su pad od 2,3 posto, dok su cijene proizvođača proizvoda od gume i plastike ostvarile neznatni rast od 0,1 posto.

Za razliku od prerađivačke industrije koja tijekom razdoblja od siječnja do prosinca 2024. bilježi međugodišnji pad proizvodnosti rada od 2,3 posto, proizvodnost rada industrije kemikalija i kemijskih proizvoda ostvaruje rast od 1,6 posto. Industrija gume i plastike istovremeno bilježi pad proizvodnosti rada od 2,1 posto. Rast proizvodnosti rada u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda može se pripisati porastu proizvodne aktivnosti praćenom padom zaposlenosti, dok se pad proizvodnosti rada u industriji gume i plastike može objasniti smanjenjem proizvodne aktivnosti koje je bilo praćeno povećanjem zaposlenosti.

U ukupnom izvozu prerađivačke industrije ostvarenom od siječnja do prosinca 2024. godine, kemijski je sektor² sudjelovao s 10,5 posto, pri čemu je industrija kemikalija i kemijskih proizvoda sudjelovala sa 6,8 posto, a prerada plastike i gume s 3,7 posto. Istovremeno, u ukupnom uvozu prerađivačke industrije kemijski je sektor sudjelovao s 12 posto [7,9 posto industrija kemikalija i kemijskih proizvoda te 4,1 posto prerada plastike i gume]. U odnosu na prethodnu godinu, izvoz kemijskog sektora

² Kemijski sektor uključuje industriju kemikalija i kemijskih proizvoda te industriju proizvoda od gume i plastike.

CIJENE PROIZVOĐAČA KEMIKALIJA I KEMIJSKIH
PROIZVODA U PROSINCU 2024. GODINE ZABILJEŽILE
SU MEĐUGODIŠNJI PAD OD 2,3 POSTO, DOK SU CIJENE
PROIZVOĐAČA PROIZVODA OD GUME I PLASTIKE
OSTVARILE RAST OD NEZNATNIH 0,1 POSTO.

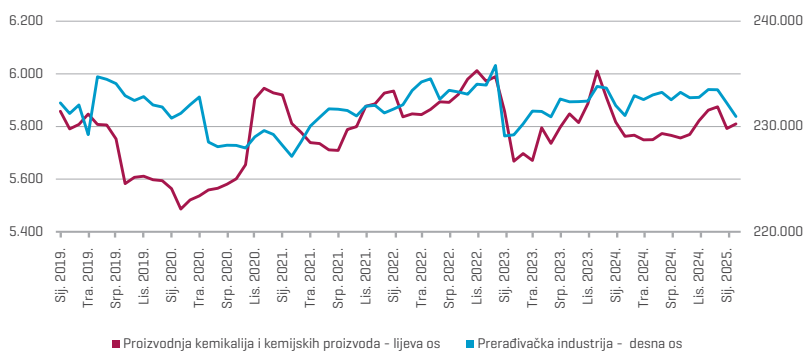
u 2024. godini povećan je za 7,7 posto, a uvoz za 2,4 posto. Industrija kemikalija i kemijskih proizvoda pritom bilježi brži rast izvoza [10,5 posto] od rasta uvoza [1,2 posto]. Istovremeno, u industriji polugotovih i gotovih proizvoda od gume i plastike izvoz raste sporije od uvoza. Tako je u razdoblju od siječnja do prosinca 2024. godine izvoz industrije plastike i gume na međugodišnjoj razini povećan za 2,9, a uvoz za 4,8 posto. Zbog ovisnosti o uvoznim sirovinama, obje industrije konstantno ostvaruju vanjskotrgovinski deficit. Vanjskotrgovinski deficit proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda u 2024. godini iznosio je 1,5 milijardi eura, a proizvoda od gume i plastike 761,6 milijuna eura.

Trendovi

U odnosu na 2019. godinu, ukupna je proizvodnja industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2024. godini bila manja za 23,4 posto. Ipak, ova industrija istovremeno bilježi povećanje zaposlenosti (slika 3). Tako je u prosincu 2024. godine industrija kemikalija i kemijskih proizvoda zapošljavala 5.875 radnika, što je 288 (ili 5,2 posto) radnika više u usporedbi s prosincem 2019. godine. Ovakvo je kretanje za posljedicu imalo povećanje udjela industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u ukupnoj zaposlenosti prerađivačke industrije, s 2,4 posto u prosincu 2019. na 2,5 posto u istom mjesecu 2024. godine. Dodatno, važno je napomenuti da i u usporedbi s veljačom 2024. u veljači ove godine ova industrija bilježi rast zaposlenosti (47 radnika više).

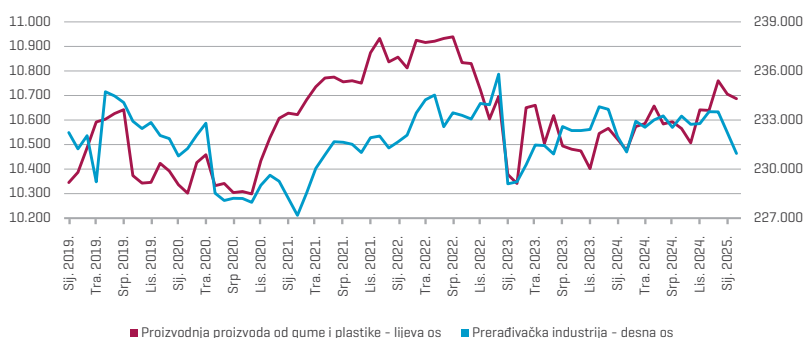
Slika 3.
Zaposleni u pravnim osobama, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda, od siječnja 2019. do siječnja 2025.

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Slika 4.
Zaposleni u pravnim osobama, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja proizvoda od gume i plastike, od siječnja 2019. do siječnja 2025.

Izvor: Državni zavod za statistiku.

PROIZVODNJA INDUSTRIJE KEMIKALIJA I KEMIJSKIH PROIZVODA U 2024. GODINI BILA JE MANJA ZA 23,4 POSTO U ODNOSU NA 2019.

Tablica 2 prikazuje podatke o prosječnim mjesečnim bruto plaćama isplaćenima u ovoj industrijskoj grani od 2019. do 2024. godine [godišnji prosjeci]. Prosječne bruto plaće isplaćene u 2024. godini u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda bile su nominalno veće za 44,4 posto u odnosu na prosjek 2019. godine. Usporedi li se odnos plaća isplaćenih u proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda i plaća isplaćenih na razini cjelokupne prerađivačke industrije tijekom razdoblja od 2019. do 2024. godine, vidljivo je kako su tijekom cijelog promatranog razdoblja plaće isplaćene u ovoj industriji bile iznad prosjeka prerađivačke industrije, no ispod državnog prosjeka. Premda su se 2019. godine prosječne bruto plaće isplaćene u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda približile prosjeku hrvatskog gospodarstva [98,9 posto državnog prosjeka], od 2020. godine odstupanje u odnosu na državni prosjek ponovno se povećava [s 97,3 u 2020. na 91,2 posto državnog prosjeka u 2024.].

Premda i industrija prerade plastike i gume tijekom razdoblja od 2019. do 2024. godine bilježi pad proizvodne aktivnosti, on je ipak značajno slabiji u usporedbi s padom proizvodnje industrije kemikalija i kemijskih proizvoda. Ukupna je proizvodnja industrije prerade plastike i gume tako u 2024. bila manja za 3,4 posto u odnosu na 2019. godinu. Nakon dvije godine uzastopnog međugodišnjeg rasta proizvodne aktivnosti ove industrije [od 4,7 posto u 2021. i 3,6 u 2022. godini], u naredne dvije godine uslijedio je njezin međugodišnji pad. U 2023. on je iznosio 3,6 posto, a u 2024. 0,2 posto.

Industrija gume i plastike je u veljači 2025. zapošljavala 10.687 radnika, što je u usporedbi s istim mjesecom 2019. godine 300 radnika [2,9 posto] više. Iz slike 4 vidljiva su dva razdoblja u kretanju broja zaposlenih ove industrije. Prvo razdoblje obilježio je rast broja zaposlenih, i to s 10.345 zaposlenih osoba u siječnju 2019. na 10.939 zaposlenih u srpnju 2022. godine. Nakon toga slijedi razdoblje smanjenja zaposlenosti. Obje industrije od 2019. do 2025. godine bilježe neznatno povećanje udjela u ukupnoj zaposlenosti prerađivačke industrije, industrija kemikalija i kemijskih proizvoda s 2,4 na 2,5 posto, a industrija gume i plastike s 4,5 na 4,6 posto.

Prosječne bruto plaće isplaćene u 2024. godini u industriji prerade plastike i gume bile su nominalno veće za 55,4 posto u odnosu na prosjek 2019. godine. Posljedica je to kontinuiranog rasta prosječnih mjesečnih bruto

Tablica 2.

Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenom u pravnim osobama u Hrvatskoj, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda te proizvodnja proizvoda od gume i plastike, 2019. – 2024.

Prosječna mjesečna bruto plaća	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Republika Hrvatska (u eurima)	1.164	1.223	1.274	1.380	1.584	1.821
Prerađivačka industrija (u eurima)	1.058	1.115	1.161	1.264	1.439	1.626
Hrvatska = 100	90,9	91,1	91,1	91,6	90,8	89
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda (u eurima)	1.150	1.190	1.232	1.312	1.455	1.661
Prerađivačka industrija = 100	108,7	106,8	106,2	103,8	101,1	102,2
Hrvatska = 100	98,9	97,3	96,7	95,1	91,9	91,2
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike (u eurima)	931	974	1.018	1.107	1.270	1.447
Prerađivačka industrija = 100	88,0	87,4	87,7	87,6	88,3	89,0
Hrvatska = 100	80,0	79,6	79,9	80,2	80,2	79,5

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Tablica 3.

Godišnji indeksi proizvođačkih cijena na domaćem tržištu, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda te proizvodnja proizvoda od gume i plastike, 2019. – 2024.

Indeksi proizvođačkih cijena	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Prerađivačka industrija	100,3	96,9	105,2	114,7	102,9	100,1
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	100,8	98,1	112,1	106,0	96,3	96,9
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	100,1	98,7	102,7	107,7	98,2	98,8

Izvor: Izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

“Cijene proizvođača kemikalija i kemijskih proizvoda u 2024. godini bile su manje za 3,7 posto u odnosu na prethodnu godinu, a cijene proizvođača proizvoda od gume i plastike za 1,8 posto.

plaća ove industrije tijekom cijelog promatranog razdoblja. Prosječna mjesečna bruto plaća isplaćena u ovoj industriji tijekom cijelog je razdoblja od 2019. do 2024. godine bila ispod prosjeka plaća u prerađivačkoj industriji i prosjeka gospodarstva. U odnosu na prosjek prerađivačke industrije, prosječne mjesečne bruto plaće isplaćene u industriji prerade plastike i gume kretale su se u rasponu od 87,4 posto (2020.) do 89 posto (2024.), dok su se u odnosu na prosjek hrvatskog gospodarstva kretale u rasponu od 79,6 posto (2020.) do 80,2 posto (2022. i 2023.).

Nakon što su se cijene proizvođača kemikalija i kemijskih proizvoda u 2021. i 2022. godini oporavile od pada zabilježenog u pandemijskoj 2020. godini (–1,1 posto), u naredne dvije godine uslijedio je njihov međugodišnji pad. Tako su u 2023. godini cijene proizvođača kemikalija i kemijskih proizvoda zabilježile međugodišnji pad od 3,7 posto, a u 2024. od 3,1 posto (tablica 3).

PROIZVODNJA INDUSTRIJE PRERADE PLASTIKE I GUME U 2024. BILA JE MANJA ZA 3,4 POSTO U ODNOSU NA 2019. GODINU.

“Pokrivenost uvoza izvozom proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda porasla je s 43,5 posto u 2019. na 48,2 posto u 2024. godini.

Cijene proizvođača proizvoda od gume i plastike u 2024. godini bile su manje za 1,2 posto u odnosu na prethodnu godinu, a u 2023. za 1,8 posto. Međugodišnji pad cijena proizvođača proizvoda od gume i plastike zabilježen je i u 2020. godini [-1,3 posto], dok u 2021. i 2022. godini one ostvaruju međugodišnji rast od 2,7 posto odnosno 7,7 posto (tablica 3).

Tablica 4 prikazuje kretanje vanjskotrgovinske razmjene kemijskog sektora tijekom razdoblja od 2019. do 2024. godine. Izvoz industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2024. godini bio je veći za 62,6 posto u odnosu na 2019. godinu, a uvoz za 46,7 posto. Uslijed snažnijeg povećanja izvoza u odnosu na uvoz tijekom promatranog razdoblja, pokrivenost uvoza izvozom ove industrije povećana je za 4,7 postotnih bodova (s 43,5 na 48,2). Tijekom promatranog razdoblja najviše vrijednosti izvoza i uvoza industrija kemikalija i kemijskih proizvoda ostvarila je u 2024. godini.

Tablica 4.

Vanjskotrgovinska razmjena, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda te proizvodnja proizvoda od gume i plastike, 2019. – 2024.

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2024. 2019.
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda							
Izvoz (u mil. eura)	855,6	817,3	1.063,70	1.209,26	1.259,58	1.390,8	162,6
Prerađivačka industrija (u %)	6,2	6,4	6,9	6,4	6,5	6,8	0,6
Uvoz (u mil. eura)	1.965,2	1.951,4	2.437,8	3.046,6	2.842,3	2.883,3	146,7
Prerađivačka industrija (u %)	8,8	9,4	9,8	9,2	8,3	7,9	-0,9
Pokrivenost uvoza izvozom	43,5	41,9	43,6	39,7	44,3	48,2	4,7
Proizvodnja proizvoda od plastike i gume							
Izvoz (u mil. eura)	490,7	489,5	621,8	753,231	721,308	743,0	151,4
Prerađivačka industrija (u %)	3,6	3,8	4	4,0	3,7	3,7	0,1
Uvoz (u mil. eura)	1.014,6	996,9	1.251,1	1.458,9	1.433,2	1.504,7	148,3
Prerađivačka industrija (u %)	4,6	4,8	5,1	4,4	4,2	4,1	-0,5
Pokrivenost uvoza izvozom	48,4	49,1	49,7	51,6	50,3	49,4	1,0

Izvor: Izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

“Izvoz industrije proizvoda od plastike i gume je u 2024. godini bio veći za 51,4 posto u odnosu na 2019. godinu, a uvoz za 48,3 posto.

Tako je izvoz ove industrije prošle godine iznosio 1,4 milijarde eura, a uvoz 2,9 milijardi eura. Istovremeno, najnižu vrijednost i izvoza i uvoza ova je industrija zabilježila u pandemijskoj 2020. godini, 817,3 milijuna eura izvoza i 1,95 milijardi eura uvoza. Proizvodnja proizvoda od gume i plastike je u razdoblju od 2019. do 2024. godine zabilježila kumulativni rast izvoza od 51,4 posto, a uvoza od 48,3 posto. Uslijed snažnijeg rasta izvoza od uvoza, došlo je do poboljšanja vanjskotrgovinske bilance i porasta pokrivenosti uvoza izvozom ove grane. Tako je pokrivenost uvoza izvozom proizvoda od gume i plastike porasla s 48,4 posto u 2019. na 49,4 posto u 2024. godini. Porast pokrivenosti uvoza izvozom industrije proizvoda od gume i plastike pokazatelj je postupnog smanjivanja uvozne ovisnosti o sirovinama, kao i njezina preusmjerenja na plasman na inozemnom tržištu.

Vodeća trgovačka društva

Poslovanje vodećih trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda tijekom 2023. godine obilježili su pad ukupnih prihoda i zaposlenosti [tablica 5]. Ukupni su prihodi deset vodećih trgovačkih društava industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2023. bili manji za 28,8 posto u odnosu na 2022. godinu, a broj zaposlenih za 2,8 posto (85 radnika manje nego godinu dana ranije). Deset vodećih društava 2023. godine kumulativno je poslovalo s gubitkom koji je iznosio 31,1 milijun eura.

Prema podacima FINA-e za 2023. godinu, deset vodećih proizvođača kemikalija i kemijskih proizvoda u ukupnim prihodima ove industrije sudjelovalo je s 56,5 posto. Prema istom izvoru, u 2023. godini u djelatnosti C20 "Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda" bila su aktivna 392 poslovna subjekta, a ukupni prihod djelatnosti iznosio je 789,9 milijuna eura.

Tablica 5.
Prosječne vrijednosti
odabranih pokazatelja
poslovanja vodećih deset
trgovačkih društava u
djelatnosti proizvodnje
kemikalija i kemijskih
proizvoda, 2022. i 2023.

Napomena: Obuhvat vodećih
trgovačkih društava: Saponia d.d.,
Petrokemija d.d., Hempel d.o.o.,
Messer Croatia Plin d.o.o., Scott
Bader d.o.o., Chromos-Svjetlost
d.o.o., Meteor grupa – Labud d.o.o.,
LUSH manufaktura d.o.o., Adriatica
Dunav d.o.o. i Maxam Detines d.o.o.

Izvor: FINA.

	2022.	2023.	2023./2022.
Ukupni prihodi (u mil. eura)	626,9	446,2	71,2
Dobit prije oporezivanja (u mil. eura)	44,0	-31,1	26,1
Broj zaposlenih	3.041,0	2.956,0	97,2
Bruto marža (u %)	7,0	-7,0	-14,0
Profitabilnost imovine (u %)	9,9	-8,1	18,0
Proizvodnost rada (prihod u tis. eura po zaposlenom)	206,2	150,9	73,2
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	1,6	1,0	62,7
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,7	1,2	73,3
Koeficijent ukupne zaduženosti	0,38	0,57	149,5

Značajno međugodišnje smanjenje kumulativne dobiti, odnosno poslovanje s gubitkom na razini deset vodećih trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda u 2023. godini rezultat je negativnog poslovanja društva Petrokemija d.d. Naime, to je društvo

UKUPNI PRIHODI DESET VODEĆIH TRGOVAČKIH DRUŠTAVA U DJELATNOSTI PROIZVODNJE KEMIKA LIJA I KEMIJSKIH PROIZVODA U 2023. BILI SU ZA 28,8 POSTO MANJI NEGO 2022. GODINE.

2023. godinu zaključilo s gubitkom u visini od 62,8 milijuna eura. Ostalih je devet društava 2023. godinu završilo s pozitivnim poslovnim rezultatom, tako da kumulativna bruto dobit na razini tih devet društava iznosi 31,6 milijuna eura. Tako je i vrijednost koeficijenta tekuće likvidnosti za deset vodećih proizvođača kemikalija i kemijskih proizvoda iznosila 1,2 u 2023., što je ispod razine iz 2022. godine, od 1,7 [tablica 5]. Slično, vrijednost koeficijenta zaduženosti vodećih deset trgovačkih društava u kemijskoj industriji povećana je s 38 posto u 2022. na 57 posto u 2023. godini. Poslovni rezultati Petrokemije d.d. uvjetovani su vanjskim faktorima poput geopolitičke nestabilnosti (agresija Rusije na Ukrajinu), visokih cijena energenata i sirovina, povećanja cijena CO₂ te poremećaja u lancu opskrbe. Uslijed rasta cijene prirodnog plina kao ključne sirovine, koja je bila nepovoljna u odnosu na cijene gotovog proizvoda, slabe prodaje, visokih cijena, male potražnje na tržištu te iščekivanja okončanja procesa preuzimanja vlasništva i novog poslovnog smjera, Uprava društva je u užujku 2022. godine donijela odluku o privremenom prekidu proizvodnje koji je trajao do srpnja 2023. U travnju 2023. godine izvršena je kupnja dionica Petrokemije od strane YILDIRIM Grupe koja je jedino društvo odgovorno za poslovanje i upravljanje Petrokemijom. YILDIRIM Grupa jedan je od najbrže rastućih nizozemsko-turskih industrijskih konglomerata, a trenutno posluje u devet različitih sektora, prisutna je u 56 zemalja na pet kontinenata i

Tablica 6.

Deset vodećih trgovačkih društava u proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda – odabrani financijski pokazatelji, 2023.

	Ukupni prihodi (u mil. eura)	Koeficijent zaduženosti	Koeficijent tekuće likvidnosti	Bruto marža (u %)
Saponia d.d.	107,9	0,3	2,6	3,3
Petrokemija d.d.	97,8	1,0	0,6	-64,1
Hempel d.o.o.	40,7	0,5	1,7	10,7
Messer Croatia Plin d.o.o.	37,4	0,1	5,1	19,0
Scott Bader d.o.o.	33,7	0,4	1,7	4,3
Chromos-Svjetlost d.o.o.	30,6	0,0	25,5	10,8
Meteor grupa – Labud d.o.o.	30,0	0,6	1,0	17,7
LUSH manufaktura d.o.o.	24,2	0,2	4,9	9,2
Adriatica Dunav d.o.o.	23,7	0,5	2,6	2,3
Maxam Detines d.o.o.	20,0	0,5	1,5	19,0

Izvor: Izračun autorice prema podacima FINA-e.

UKUPNI PRIHODI DESET VODEĆIH TRGOVAČKIH DRUŠTAVA INDUSTRIJE PLASTIKE I GUME U 2023. GODINI IZNOSILI SU 465,4 MILIJUNA EURA I BILI MANJI ZA 6,6 POSTO U ODNOSU NA PRETHODNU GODINU.

zapošljava više od 25.000 ljudi. Prema podacima Središnjeg klirinškog depozitarnog društva, vlasnički udio YILDIRIM Grupe iznosi 74,89 posto, dok država, odnosno svi dioničari u njezinom vlasništvu, od CERP-a, Janafa i Fonda za financiranje razgradnje NEK do Plinacra, kada se zbroje njihove dionice po svim računima, drže 25 posto dionica.

Mjereno ukupnim prihodima, na vrhu ljestvice deset vodećih društava kemijske industrije u 2023. godini nalaze se redom Saponia d.d. [107,9 milijuna eura], Petrokemija d.d. [97,8 milijuna eura], Hempel d.o.o. [40,7 milijuna eura] i Messer Croatia Plin d.o.o. [37,4 milijuna eura]. Zatim slijede društva Scott Bader d.o.o., Chromos-Svjetlost d.o.o., Meteor grupa – Labud d.o.o., LUSH manufaktura d.o.o., Adriatica Dunav d.o.o. i Maxam Detines d.o.o. Zanimljivo, u 2022. godini na vodećoj poziciji bila je Petrokemija d.d., a društvo Maxam Detines d.o.o. prvi put je uvršteno u deset vodećih društava u proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda, dok društvo Ireks Aroma d.o.o. više nije dio ove grupe.

Prema podacima Poslovne Hrvatske, pad prihoda u 2023. u odnosu na 2022. godinu zabilježila je jedino Petrokemija d.d. [-9,6 posto]. Istovremeno je najveći međugodišnji rast ukupnih prihoda ostvarilo društvo Adriatica Dunav d.o.o. [152,7 posto], iza kojeg slijede Hempel d.o.o. s rastom od 19,6 posto, Meteor grupa – Labud d.o.o. s rastom od 16,4 posto i Ireks Aroma d.o.o. koja je ostvarila povećanje ukupnih prihoda od 10,7 posto.

Prema podacima FINA-e, u 2023. godini su u djelatnosti C22 "Proizvodnja proizvoda od gume i plastike" bila aktivna 802 poslovna subjekta koja su ostvarila ukupne prihode od 1,3 milijarde eura. Analiza financijskih pokazatelja deset vodećih trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje proizvoda od plastike i gume ukazuje na pad sektora tijekom 2023. godine [tablica 7].

Osnovna obilježja poslovanja promatrane grupe proizvođača proizvoda od plastike i gume su pad prihoda, dobiti i zaposlenosti. Ukupni prihodi deset vodećih trgovačkih društava ove industrije u 2023. godini iznosili su 465,4 milijuna eura i bili manji za 6,6 posto u odnosu na prethodnu godinu. Broj zaposlenih smanjen je s ukupno 2.180 u 2022. na 2.106 u 2023. godini

[pad od 3,4 posto]. Deset vodećih proizvođača u obje promatrane godine, 2022. i 2023., kumulativno je poslovalo s dobiti, pri čemu u 2022. godini ostvaruju kumulativnu dobit od 29,1 milijun eura, a u 2023. u visini od 20,4 milijuna eura [pad od 29,9 posto].

Snažniji pad prihoda [-6,6 posto] od pada zaposlenosti [-3,4 posto] rezultirao je smanjenjem proizvodnosti rada od 3,3 posto. Vrijednost koeficijenta tekuće likvidnosti deset vodećih proizvođača plastike i gume od 1,7 ukazuje da društva nemaju značajnih poteškoća u podmirivanju kratkoročnih obveza tijekom 2023. godine. Koeficijent zaduženosti u 2023. godini poprima vrijednost od 0,53, što je nešto iznad razine iz prethodne godine kada je iznosio 0,50. Istovremeno, koeficijent obrtaja ukupne imovine smanjio se u odnosu na 2022. godinu, s 1,5 na 1,3. Dok je u 2022. godini svaki euro imovine deset vodećih proizvođača plastike i gume rezultirao s 8,1 eurom prihoda, u 2023. godini je na svaki euro imovine ostvaren 5,1 euro prihoda. Nakon pokrića proizvodnih troškova promatranim društvima u 2023. godini ostalo je 4,4 posto, a u 2022. godini 5,9 posto ukupnih prihoda.

Tablica 7.

Prosječne vrijednosti odabranih pokazatelja poslovanja vodećih deset trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje plastike i gume, 2022. i 2023.

Napomena: Obuhvat vodećih trgovačkih društava: Bomark Pak d.o.o., Gumilimpex-GRP d.d., Muraplast d.o.o., Deceuninck d.o.o., Alpla d.o.o., Aquaestil plus d.o.o., Marlex d.o.o., Vargon d.o.o., Plastform d.o.o. i Heplast-pipe d.o.o.

Izvor: Izračun autorice prema podacima FINA-e.

	2022.	2023.	2023./2022.
Ukupni prihodi (u mil. eura)	498,0	465,4	93,4
Dobit prije oporezivanja (u mil. eura)	29,1	20,4	70,1
Broj zaposlenih	2.180	2.106	96,6
Bruto marža (u %)	5,9	4,4	-1,5
Profitabilnost imovine (u %)	8,1	5,1	-3,0
Proizvodnost rada (prihod u tis. eura po zaposlenom)	228,4	221,0	96,7
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	1,5	1,3	85,4
Koeficijent tekuće likvidnosti	2,0	1,7	84,6
Koeficijent ukupne zaduženosti	0,50	0,53	107,3

Gledano na razini pojedinih društava, povećanje ukupnih prihoda u 2023. u odnosu na 2022. ostvarila su svega dva vodeća proizvođača plastike i gume, Deceuninck d.o.o. (25 posto) i Marlex d.o.o. (8,9 posto). Preostalih osam društava ostvarilo je međugodišnji pad ukupnih prihoda, koji se kretao u rasponu od 16,9 posto u društvu Muraplast d.o.o. do 0,1 posto u društvu Alpla d.o.o. Najveću bruto dobit u 2023. ostvarili su Muraplast d.o.o. (4,8 milijuna eura), Gumilimpex-GRP d.d. (4 milijuna eura) i Bomark Pak d.o.o. (3,7 milijuna eura).

Tablica 8.

Deset vodećih trgovačkih društava u proizvodnji plastike i gume – odabrani financijski pokazatelji, 2023.

	Ukupni prihodi (u mil. eura)	Koeficijent zaduženosti	Koeficijent tekuće likvidnosti	Bruto marža [%]
Bomark Pak d.o.o.	105,8	0,57	1,5	3,5
Gumiimpex-GRP d.d.	74,4	0,91	1,3	5,4
Muraplast d.o.o.	68,9	0,40	2,0	7,0
Deceuninck d.o.o.	50,1	0,89	1,0	0,6
Alpla d.o.o.	32,4	0,51	1,9	2,7
Aquaestil plus d.o.o.	31,9	0,44	2,3	3,3
Marlex d.o.o.	28,1	0,36	3,5	7,9
Vargon d.o.o.	27,6	0,21	1,8	5,2
Plastform d.o.o.	24,2	0,26	2,7	2,3
Heplast-pipe d.o.o.	22,0	0,44	2,0	6,7

Izvor: Izračun autorice prema podacima FINA-e.

Najveću likvidnost u 2023. godini zabilježio je Marlex d.o.o. [3,5], iza kojeg slijede Plastform d.o.o. [2,7] i Aquaestil plus d.o.o. [2,3]. Najslabija sposobnost financiranja kratkoročnih obveza obilježila je poslovanje društava Deceuninck d.o.o. i Gumiimpex-GRP d.d. U usporedbi s 2022. godinom, u grupu deset vodećih proizvođača plastike i gume u 2023. godini ušlo je društvo Heplast-pipe d.o.o., dok je grupu napustilo društvo Sipro d.o.o.

Izvještaj sa Zagrebačke burze

“Dionice Saponije d.d. u 2024. godini na međugodišnjoj su razini zabilježile pad prometa od 1,05 posto.

—Na Zagrebačku burzu uvršteno je samo jedno trgovačko društvo iz djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda, Saponia d.d., dok iz djelatnosti proizvodnje plastike i gume na Zagrebačku burzu nije uvršteno niti jedno društvo. Društvo Petrokemija d.d. od 9. ožujka 2022. više nije uvršteno na Zagrebačku burzu. Revizijom dioničkih indeksa od 8. rujna 2022. godine dionice društva Saponia d.d. isključene su iz sastava indeksa CROBEX, CROBEXtr, CROBEXplus® i pripadajućih sektorskih indeksa [CBXindustrija].

Zanimljiv je podatak da je trgovinsku statistiku za 2024. godinu obilježio rast većine indeksa, pri čemu najsnažniji međugodišnji rast od 39,05 posto bilježi indeks CROBEXindustrija, iza kojeg slijedi CROBEX10tr s rastom od 33,46 posto, zatim indeks CROBEXtr [30,37 posto] te CROBEX10 [29,32 posto]. Međugodišnji pad bilježe svega tri indeksa, i to CROBEXtransport [-17,91 posto], CROBEXnutris [-5,73 posto] te CROBExturist [-0,16 posto]. Dionice Saponije d.d. prošle su godine zabilježile međugodišnji pad prometa od 1,05 posto.

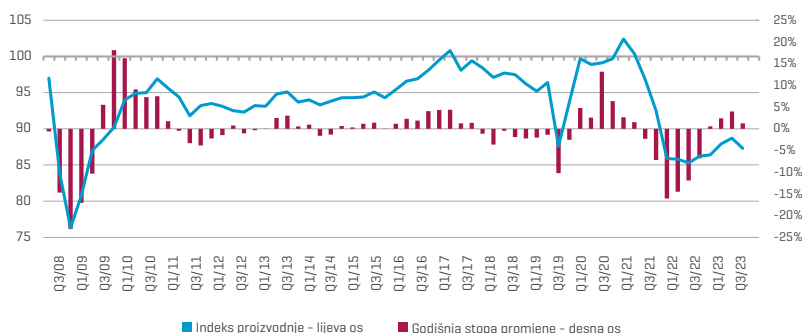
Kemijski sektor u EU-27³

“Nakon što je u 2023. godini kemijski sektor Europske unije zabilježio međugodišnji pad proizvodnje od 8,5 posto, u prva tri tromjesečja 2024. bilježi međugodišnji rast od 2,6 posto.

Nakon što je proizvodnja kemijskog sektora Europske unije dvije godine zaredom ostvarila međugodišnji pad, u 2024. godini uslijedio je međugodišnji rast proizvodnje ovog sektora. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine, kemijski je sektor u prva tri tromjesečja 2024. godine ostvario rast proizvodne aktivnosti od 2,6 posto. Za usporedbu, u 2022. godini proizvodnja je ovog sektora na međugodišnjoj razini smanjena za 6,1, a u 2023. za 8,5 posto [CEFIC, 2025a]. Promotri li se kretanja u uzastopnim tromjesečjima 2024. godine, vidljivo je da je proizvodnja kemijskog sektora u trećem tromjesečju prošle godine u odnosu na prethodno tromjesečje smanjena za 1,6 posto. Opisana kretanja uvjetovana su slabom potražnjom i visokom razinom nesigurnosti.

Slika 5.
Kretanje aktivnosti
kemijske industrije
(desezonirano) od
3. tromjesečja 2008.
do 3. tromjesečja 2023.
godine (2021. = 100)

Izvor: Izradila autorica prema
podacima CEFIC-a [CEFIC, 2025a].

Gledano po pojedinim državama članicama, najveći pad zabilježen je u Njemačkoj, u kojoj je proizvodnja kemijske industrije u rujnu 2024. godine pala za 4,3 posto u odnosu na isti mjesec 2023. Prema podacima Eurostata i CEFIC-a, i proizvodna aktivnost sektora prerađivačke industrije Europske unije u 2024. godini bilježi međugodišnji pad od 2,6 posto. Tom su padu najvećim dijelom doprinijela negativna kretanja u proizvodnji kože, električne opreme i automobilske industrije. Promotri li se kretanje proizvodne aktivnosti po pojedinim djelatnostima kemijskog sektora, najveći pad proizvodnje u 2023. u odnosu na 2022. godinu uočava se kod osnovnih kemijskih industrija, pri čemu predvode petrokemijska

3 Podaci iz ovog poglavlja preuzeti su iz izvještaja koji objavljuje Europsko udruženje za kemijsku industriju [CEFIC].

proizvodnja [-10,6 posto] i proizvodnja polimera [-10,5 posto]. Zatim slijede industrija specijalnih kemikalija i industrija osnovnih anorganskih proizvoda s međugodišnjim padom proizvodnje od 6,3 odnosno 5,2 posto. Međugodišnje povećanje proizvodnje u 2023. godini zabilježeno je jedino kod proizvodnje kemijskih proizvoda za široku potrošnju [sapuni, deterdženti i kozmetika], i to od 3,2 posto.

Istovremeno, izvoz kemijskog sektora Europske unije ostvaruje pad od 6,8 posto, a uvoz od 20,4 posto. Gledano po pojedinim industrijama, najveći međugodišnji pad izvoza u 2023. godini zabilježen je u industriji polimera [-18,5 posto], industriji osnovnih anorganskih proizvoda [-12,8 posto] i petrokemijskoj industriji [-11,3 posto]. S druge strane, međugodišnje povećanje izvoza u 2023. godini bilježi jedino proizvodnja kemijskih proizvoda za široku potrošnju [sapuni, deterdženti i kozmetika]. Slično, najveći međugodišnji pad uvoza u 2023. godini ostvaren je u industriji osnovnih anorganskih proizvoda [-26,2 posto], petrokemijskoj industriji i industriji polimera [po -23,1 posto], dok je najmanji međugodišnji pad zabilježen u proizvodnji kemijskih proizvoda za široku potrošnju [-1,8 posto].

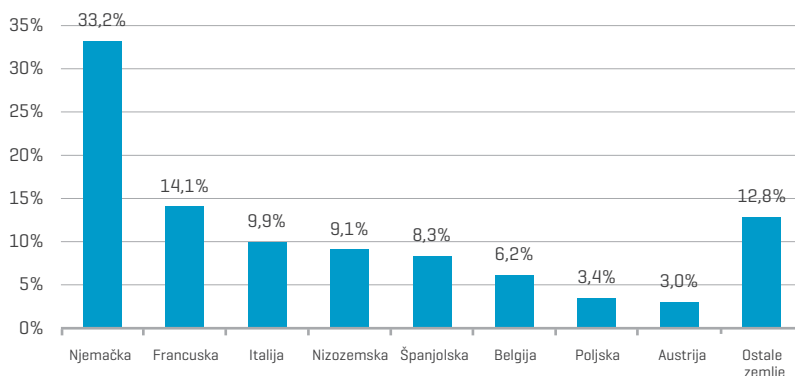
Opisanim kretanjima u kemijskom sektoru EU-27 najvećim dijelom doprinijela je energetska kriza obilježena porastom troškova energenata i sirovina te nedostatkom potražnje za proizvodima kemijskog sektora. Od ožujka 2022. kemijska industrija Europske unije suočava se s ograničenom potražnjom uz nisku iskorištenost kapaciteta, koja se već tri godine zaredom nalazi ispod razine iskorištenosti kapaciteta ove industrije u SAD-u. Prosječna razina iskorištenosti kapaciteta u kemijskoj industriji EU-27 tako je u prva tri tromjesečja 2024. iznosila oko 75 posto, što je otprilike na razini iz istog razdoblja prošle godine.

Kemijska industrija Europske unije i dalje se suočava s izazovima zbog slabe potražnje, pada poslovnog povjerenja i visokih troškova energije, što negativno utječe na njezinu konkurentnost na globalnoj razini. Cijene plina u Europskoj uniji bile su u 2024. za 98 posto veće od razina u razdoblju prije pandemije (2014. – 2019.). S 3,9 puta većom cijenom plina od one u SAD-u, Europa se nalazi u značajno nepovoljnijem položaju u odnosu na konkurenciju. Oporavak je prekinut, a očekuje se da će potražnja ostati ograničena zbog slabih gospodarskih uvjeta i velike neizvjesnosti u Europi.

U kemijskoj industriji EU-27 aktivno je oko 29.000 tvrtki, što čini 1,4 posto poduzeća prerađivačke industrije Europske unije. Kemijska industrija Europske unije izravno zapošljava oko 1,2 milijuna, a neizravno oko 3,4 milijuna radnika [CEFIC, 2025b].

Slika 6.
Struktura ukupne
prodaje kemijskog
sektora po državama
članicama Europske
unije, 2023.
[EU-27 = 100%]

Izvor: Izradila autorica prema podacima CEFIC-a (CEFIC, 2025a).

Kemijski sektor u EU-27 ostvario je u 2023. godini prihode od prodaje u visini od 655,3 milijarde eura, što u odnosu na 2022. predstavlja pad od 12,4 posto. Analiza strukture prodaje kemijskog sektora po državama članicama EU-27 pokazuje kako se više od polovice ukupne prodaje kemijskog sektora Europske unije 2023. godine ostvaruje u svega tri države, Njemačkoj [33,2 posto], Francuskoj [14,1 posto] i Italiji [9,9 posto] (slika 6). Pridruže li im se Nizozemska, Španjolska, Belgija i Austrija, udio se povećava na 84,2 posto. Na ostale države članice otpada svega 12,8 posto ukupne trgovine kemijskog sektora Europske unije. Hrvatska s udjelom od 0,1 posto zauzima skromno 22. mjesto na ljestvici država članica EU-a u 2023. godini. Usporedbe radi, Hrvatska se u 2022. godini s udjelom od 0,13 posto nalazila na 24. mjestu ove ljestvice.

Promotri li se struktura izvoza i uvoza kemijskog sektora EU-a u 2023. godini prema grupama proizvoda, vidljivo je da se više od polovice izvoza odnosi na izvoz specijalnih kemikalija [31,4 posto] i izvoz petrokemijskih proizvoda [24,7 posto] (tablica 9). Zatim slijede polimeri s udjelom od 15,2 posto te kemijski proizvodi za široku potrošnju koji u ukupnom izvozu sudjeluju sa 17,8 posto. Najmanji dio izvoza kemijskog sektora čini izvoz osnovnih anorganskih proizvoda, 10 posto. S druge strane, najveći dio uvoza kemijskih proizvoda otpada na petrokemijske proizvode [39,4 posto], iza kojih slijede specijalne kemikalije [24,5 posto]. Polimeri u ukupnom uvozu sudjeluju sa 16 posto, osnovni anorganski proizvodi s 13,6 posto, a kemijski proizvodi za široku potrošnju sa 6,2 posto.

Gledano po skupinama proizvoda, pozitivni saldo vanjskotrgovinske razmjene EU-27 s ostatkom svijeta zabilježen je kod kemijskih proizvoda za široku potrošnju [28,3 milijarde eura], specijalnih kemikalija [24,3 milijarde eura] te polimera [4 milijarde eura]. S druge strane, veći uvoz od izvoza ostvaren je kod grupe petrokemijskih [-19,0 milijardi eura] i osnovnih anorganskih proizvoda [-3,3 milijarde eura].

Tablica 9.

Izvoz i uvoz kemijskog sektora EU-27 u ostatak svijeta prema glavnim grupama proizvoda u 2023. godini

	Petrokemijski proizvodi	Polimeri	Osnovni anorganski proizvodi	Kemijski proizvodi za široku potrošnju	Specijalne kemikalije
Izvoz, u mlrd. eura	55,6	34,3	22,6	40,1	70,7
%	24,7%	15,2%	10,0%	17,8%	31,4%
Uvoz, u mlrd. eura	74,6	30,3	25,9	11,8	46,5
%	39,4%	16,0%	13,6%	6,2%	24,5%
Saldo vanjskotrgovinske razmjene	-19,0	4,0	-3,3	28,3	24,3

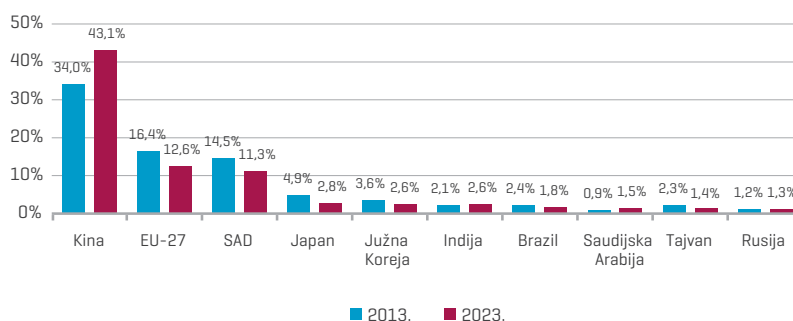
Izvor: Izradila autorica prema podacima CEFIC-a (CEFIC, 2025a).

Kemijska industrija Europske unije se s udjelom od 12,6 posto u ostvarenoj svjetskoj prodaji proizvoda kemijskog sektora u 2023. godini nalazi na drugom mjestu među deset vodećih zemalja svijeta, iza Kine i ispred SAD-a i Japana (slika 7). Gledano dinamički, udio kemijske industrije Europske unije na svjetskom tržištu smanjio se tijekom posljednjeg desetljeća. Tako se usprkos povećanju ukupne prodaje kemijskog sektora s 510 milijardi eura u 2013. na 655 milijardi eura u 2023. godini, udio EU-27 u ukupnoj svjetskoj prodaji kemikalija smanjio sa 16,4 posto na 12,6 posto (slika 7). S druge strane, povećanje udjela kemijske industrije na svjetskom tržištu tijekom istog razdoblja bilježe Kina (s 34 posto na 43,1 posto), Indija (s 2,1 posto na 2,6 posto), Saudijska Arabija (s 0,9 posto na 1,5 posto) i Rusija (s 1,2 na 1,3 posto). Padu tržišnog udjela europske kemijske industrije doprinijeli su faktori poput starenja stanovništva, zrelosti tržišta, visokih troškova energije i rada, regulatornog opterećenja i sve konkurentnijeg globalnog tržišta. Promotri li se prosječne godišnje stope rasta proizvodne aktivnosti kemijskog sektora po vodećim državama svjetskog gospodarstva od 2013. do 2023. godine, vidljiv je snažan rast kemijskog sektora Kine od 6,7 posto, iza koje slijedi Rusija s prosječnim godišnjim rastom od 4,8 posto. S druge strane, proizvodnja kemijskog sektora EU-27 u prosjeku se godišnje smanjivala za 0,8 posto. Negativnu prosječnu godišnju stopu rasta kemijske proizvodnje pored EU-27 bilježe i Brazil (-1,2 posto), Japan (-1,1 posto), SAD i Tajvan (po -0,7 posto) te Južna Koreja (-0,3 posto). Prema prognozama CEFIC-a, udio kemijske industrije Europske unije na svjetskom tržištu će se do 2030. godine smanjiti na 10,7 posto. Velik dio očekivanog porasta kemijske proizvodnje na svjetskoj razini prebacit će se na zemlje u razvoju i gospodarstva u tranziciji. Europska unija će se pritom pozicionirati kao lider u zdravstvenim i ekološkim standardima u području upravljanja kemikalijama s ciljem preuzimanja vodstva u proizvodnji i uporabi održivih kemikalija.

Slika 7.

Deset vodećih država prema udjelu u svjetskoj trgovini proizvodima kemijskog sektora, 2013. i 2023.

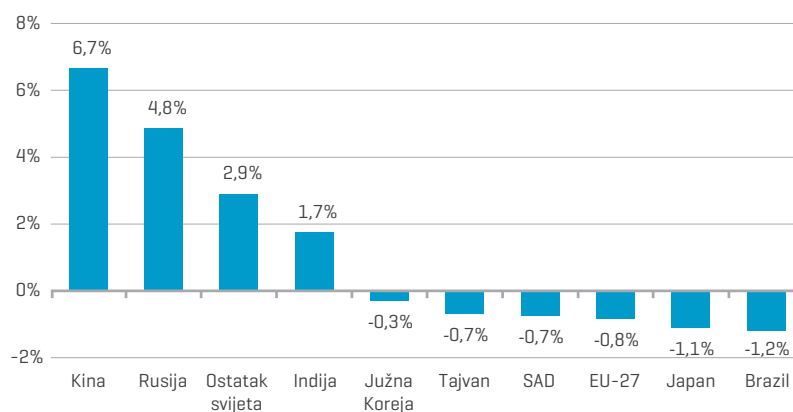
Izvor: CEFIC (2025a).

Slika 8.

Prosječna godišnja stopa rasta proizvodne aktivnosti kemijskog sektora po vodećim državama svjetskog gospodarstva, 2013. – 2023.

Izvor: Izradila autorica prema podacima CEFIC-a (CEFIC, 2025a).

Kemijska industrija EU-27 uključena je u složene međunarodne lance vrijednosti koji su osjetljivi na geopolitička zbivanja, poput ruske agresije na Ukrajinu. Premda je teško predvidjeti dugoročniji utjecaj rata na gospodarstvo EU-a, njegovi učinci već su vidljivi te se ogledaju u inflaciji, krhkijim lancima opskrbe s mogućim poremećajima u opskrbi fosilnim sirovinama i izvorima energije i oslabljenim izgledima za rast. Stoga su i očekivanja rasta za 2025. i dalje ograničena. Imajući u vidu neizvjesno globalno gospodarsko i poslovno okruženje, Europsko udruženje za kemijsku industriju (CEFIC) ne prognozira skori oporavak kemijske proizvodnje u EU-27 te ukazuje na ograničenja rasta potražnje uslijed nepovoljnih gospodarskih uvjeta u Njemačkoj i SAD-u, dok će situacija u Kini ostati nepromijenjena. Poslovno i trgovinsko okruženje u kojem posluju europske kemijske tvrtke izloženo je visokom riziku koji proizlazi iz dodatnih uvoznih carina SAD-a. Očekuje se da će rast proizvodnje kemikalija u EU-27 pasti s procijenjenih 2 posto u 2024. na manje od 0,5 posto u 2025.

Zaključak

— Nakon tri godine uzastopnog pada, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda u 2024. godini ostvaruje međugodišnji rast od 3,7 posto. Industrija proizvoda od gume i plastike, s druge strane, dvije godine zaredom bilježi smanjenje proizvodne aktivnosti, u 2023. od 3,6 posto, a u 2024. godini od 0,2 posto. Međugodišnje povećanje proizvodnje industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2024. godini bilo je praćeno rastom plaća, ali i neznatnim padom zaposlenosti. U odnosu na 2023. godinu, u 2024. su se godini prosječne mjesečne nominalne bruto plaće zaposlenih u ovoj industriji nominalno povećale za 14,2 posto, dok se zaposlenost u prosjeku smanjila za 0,2 posto. Istovremeno, industrija proizvoda od gume i plastike usprkos padu aktivnosti tijekom prošle godine bilježi i rast plaća i rast zaposlenosti. Tako su u odnosu na 2023. u 2024. godini prosječne mjesečne bruto plaće u ovoj industriji zabilježile nominalni rast od 13,9 posto, dok je zaposlenost povećana za 0,8 posto.

U odnosu na prethodnu godinu, izvoz kemijskog sektora u 2024. godini povećan je za 7,7 posto, a uvoz za 2,4 posto. Industrija kemikalija i kemijskih proizvoda pritom bilježi brži rast izvoza [10,5 posto] od rasta uvoza [1,2 posto]. Istovremeno, u industriji polugotovih i gotovih proizvoda od gume i plastike izvoz raste sporije od uvoza. Tako je u razdoblju od siječnja do prosinca 2024. godine izvoz industrije plastike i gume na međugodišnjoj razini povećan za 2,9, a uvoz za 4,8 posto. Zbog ovisnosti o uvoznim sirovinama, obje industrije konstantno ostvaruju vanjskotrgovinski deficit. Vanjskotrgovinski deficit proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda u 2024. godini iznosio je 1,5 milijardi eura, a proizvoda od gume i plastike 761,6 milijuna eura.

Doprinos sektora kemijske industrije hrvatskom gospodarstvu vidljiv je i u podacima o BDV-u, zaposlenosti i broju aktivnih poslovnih subjekata. Udio sektora kemijske industrije u BDP-u hrvatskog gospodarstva iznosio je 0,77 posto u 2022. godini. Proizvodnja kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana činila je 0,22 posto, a proizvodnja proizvoda od gume i plastike 0,55 posto BDP-a. Istovremeno, udio sektora kemijske industrije u BDV-u prerađivačke industrije iznosio je 6,3 posto, od čega je 1,8 posto

činio udio industrije kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana, a 4,5 posto udio industrije gume i plastike. Ukupan broj zaposlenih u sektoru kemijske industrije u veljači 2025. godine iznosio je 16.497, što je činilo 7,1 posto ukupne zaposlenosti prerađivačke industrije. Prema podacima FINA-e za 2023. godinu, poslovni subjekti u kemijskoj industriji čine čak 7,3 posto poslovnih subjekata u prerađivačkoj industriji Hrvatske. U industriji kemikalija i kemijskih proizvoda bila su aktivna 392 poslovna subjekta, a u industriji gume i plastike njih 802. Poslovanje vodećih trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda i djelatnosti proizvodnje plastike i gume tijekom 2023. godine obilježio je pad ukupnih prihoda. U odnosu na 2022. godinu, ukupni su prihodi na razini deset vodećih trgovačkih društava industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2023. bili manji za 28,8 posto, a na razini deset vodećih trgovačkih društava industrije plastike i gume za 6,6 posto.

Prema podacima CEFIC-a, proizvodnja kemijskog sektora u Europskoj uniji je u prva tri tromjesečja 2024. godine zabilježila međugodišnji rast od 2,6 posto. Za usporedbu, u 2022. godini proizvodnja je ovog sektora na međugodišnjoj razini smanjena za 6,1, a u 2023. za 8,5 posto. Promotri li se kretanje proizvodne aktivnosti po pojedinim djelatnostima kemijskog sektora EU-27, najveći pad proizvodnje u 2023. u odnosu na 2022. godinu uočava se kod osnovnih kemijskih industrija, pri čemu predvode petrokemijska proizvodnja (-10,6 posto) i proizvodnja polimera (-10,5 posto). Zatim slijede industrija specijalnih kemikalija i industrija osnovnih anorganskih proizvoda s međugodišnjim padom proizvodnje od 6,3 odnosno 5,2 posto. Međugodišnje povećanje proizvodnje u 2023. godini zabilježeno je jedino kod proizvodnje kemijskih proizvoda za široku potrošnju (sapuni, deterdženti i kozmetika), i to od 3,2 posto. Pad proizvodne aktivnosti u odnosu na 2023. prošle je godine zabilježen i na razini cijele prerađivačke industrije Europske unije, i to od 2,6 posto. Tom su padu najvećim dijelom doprinijela negativna kretanja u proizvodnji kože, električne opreme i automobilske industrije.

Prema podacima za 2023. godinu, izvoz kemijskog sektora Europske unije ostvaruje međugodišnji pad od 6,8 posto, a uvoz od 20,4 posto. Promotri li se struktura izvoza i uvoza kemijskog sektora EU-a u 2023. godini prema grupama proizvoda, vidljivo je da se više od polovice izvoza odnosi na izvoz specijalnih kemikalija (31,4 posto) i izvoz petrokemijskih proizvoda (24,7 posto). Zatim slijede polimeri s udjelom od 15,2 posto te kemijski proizvodi za široku potrošnju koji u ukupnom izvozu sudjeluju sa 17,8 posto. Pozitivni saldo vanjskotrgovinske razmjene EU-27 s ostatkom svijeta zabilježen je kod kemijskih proizvoda za široku potrošnju (28,3 milijarde eura), specijalnih kemikalija (24,3 milijarde eura) te polimera (4 milijarde eura). S druge strane, veći uvoz od izvoza ostvaren je kod grupe petrokemijskih (-19,0 milijardi eura) i osnovnih anorganskih proizvoda

[-3,3 milijarde eura]. Gledano dinamički, udio kemijske industrije Europske unije na svjetskom tržištu smanjio se tijekom posljednjeg desetljeća. Tako se usprkos povećanju ukupne prodaje kemijskog sektora s 510 milijardi eura u 2013. na 655 milijardi eura u 2023. godini, udio EU-27 u ukupnoj svjetskoj prodaji kemikalija smanjio sa 16,4 posto na 12,6 posto.

Premda je teško predvidjeti dugoročniji utjecaj rata na gospodarstvo EU-a, njegovi učinci već su vidljivi te se ogledaju u inflaciji, krhkijim lancima opskrbe s mogućim poremećajima u opskrbi fosilnim sirovinama i izvorima energije i oslabljenim izgledima za rast. Stoga su i očekivanja rasta za 2025. i dalje ograničena. Imajući u vidu neizvjesno globalno gospodarsko i poslovno okruženje, Europsko udruženje za kemijsku industriju (CEFIC) ne prognozira skori oporavak kemijske proizvodnje u EU-27 te ukazuje na ograničenja rasta potražnje uslijed nepovoljnih gospodarskih uvjeta u Njemačkoj i SAD-u, dok će situacija u Kini ostati nepromijenjena. Poslovno i trgovinsko okruženje u kojem posluju europske kemijske tvrtke izloženo je visokom riziku koji proizlazi iz dodatnih uvoznih carina SAD-a. Očekuje se usporavanje rasta proizvodnje kemikalija u EU-27 s procijenjenih 2 posto u 2024. na manje od 0,5 posto u 2025.

Literatura:

CEFIC. [2025a]. *EU27 chemical industry: Latest developments: (CMR), 23 February 2024*. Preuzeto s: <https://cefic.org/cefic-chemicals-trends-report/>

CEFIC. [2025b]. *Facts and figures 2024*. Preuzeto s: <https://cefic.org/a-pillar-of-the-european-economy/>

Državni zavod za statistiku. [n.d.]. Preuzeto s: <https://www.dzs.hr>

FINA. [n.d.]. *Online baza podataka Info.Biz PREMIUM PLUS*. Preuzeto s: <https://infobiz.fina.hr/Login>

Zagrebačka burza. [n.d.]. Preuzeto s: <https://www.zse.hr/>

Izdavač

Ekonomski institut, Zagreb
Trg J. F. Kennedyja 7,
10000 Zagreb
Telefon: 01 2362 200
Fax: 01 2335 165
<http://www.eizg.hr>

Za izdavača

Ivana Rašić, ravnateljica

Glavna urednica

Ivana Rašić

Autorica analize

Ivana Rašić

Izvršna urednica

Doris Dresto

Lektura

Doris Baničević

Grafička urednica

Jelena Marčetić

Grafičko oblikovanje

Studio 2M

Slika na naslovnici

CCO javna domena

Napomena

Sektorska analiza autorskog je karaktera i ne odražava nužno stav Ekonomskog instituta, Zagreb.

Sljedeća analiza *Trgovina na malo* izlazi u ožujku 2025.

Sufinancira Europska unija – NextGenerationEU. Izneseni stavovi i mišljenja pripadaju samo autorima i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije.

Ni Europska unija ni Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornima za njih.